

Stań, jěs, běhaj a słuchaj!

**Jandžel Knjeza přińdže,
dótkny so Elije a praji: „Stań a jěs!
Přetož maš daloki puć před sobu.“**

1. kniha kralow 19,7

Elija běše znaty profet w Israelu. Z cyłej swojej mocu bě so zasadził za Božu česć. Měšnikow a profetow přiboha Baala běše zničił, štož so kralownje Izebel njespodobaje. Wona da Eliji přez posoła prajic, zo budže jeho zničił, kaž bě wón Baalowych profetow zničił. Elija čekny tutych hroženjow dla do pusciny. Dospołnje wučerpany ležeše pod štomom. Smjertne mysle jeho dajachu: „Dosc je, Knježe, wzmi nětk moju dušu.“ Snadž bychy džzensniši psychologojo, hdyž bychy jeho přepytowali, čezku depresiju zwěsćili. Snadž tež burnout – wupalenje čěta a duše. Tola Bóh njebě hišće kónc postajil. Poskići jemu terapiju w štyrjoch kročelach. Sćeleshe jemu jandžela, kiž měješe puć k wustrowjenju pokazać.

Prěnja kročel rěkaše: „Stań!“ Psychologojo widža w zažnym stawanju dobru pomocnu terapiju přećiwu depresiji. Pacient njesmě chory we łožu ležeć, doniž energiju zaso namaka, ně, wón dyrbi zahe stawać. Pola nazymnjenja je to hinak, tam dyrbiš druhdy chwilu ležeć, doniž so čěto zhraba. Pola depresije pak je lěpje, so prawidłownje a sčasom z łoža hibać. Někotři młodostni so hakle připođnju z poslešća wudrapaja – bjez džiwa, zo potom žiwjenska energija faluje.

Potom kazaše Bóh Eliji přichodnu kročel terapije: „Jěs!“ Zo by to tež w pusciny derje šło, ležeše tež hnydom něšto praženeho chléba a steješe karan čerstweje wody pódla profeta. Prawidłownje jěsć – to pomha. Samo hdyž so choremu jěsć no chce, dokelž nima apetita, je lěpje, hdyž wón prawidłownje sněda, wobjeduje a wječerja. Kak da hewak dyrbi čěto trěbnu energiju dóstać, zo by so móhło wustrowić? Jědź, kiž bě Bóh Eliji přihotował, bě jednora, tajka, kaž bě tehdy z wašnjom w Israelu. Z teho scěhuju, zo domjaca jědź najlěpje w času depresije pomha.

Třeći schodženk terapije rěka: „Běhaj!“ Elija měješe dohi puć před sobu: Dyrbješe štyrceci dnjow a štyrceci nocow dołho běžeć, zo by swój cil docpěl: swjatu horu Horeb. W poslednim času je so terapeutiska hódnota běhanja zaso prawje spóznała. Po cyłej Europje nastawachu tak mjenowane „Jakubowe puće“, po kotrychž dyrbiš pěši putnikować. Cil je daloki: španiske město Santiago de Compostella při Atlantiskim oceanu, tola hač město docpěješ, ani tak wažne njeje. Putnicy mi powědachu, kak su so po někotrych dnjach, hdyž běchu pěši po puću, jich mysle změnili. Problemy a konflikty stupichu do pozadka, jich hłowa bu zaso swobodniša. Runje w času, hdyž so powšitkownje přewjele syda, bychmy dyrbjeli wjele wjace běhać. Wšelacy lěkarjo doporuča 10 000 kročelow wob džeń.

Posledni dypk Božeje terapije rěkaše słuchanje na Bože poselstwo. W prózdnjeń-

cy při horje słyšeše Elija Bože poselstwo, zo ma wustupić z čěmneje džěry. Wonka wozjewi jemu nadawki za dalše žiwjenje a skónčnje słowo, zo njebě jeho zasadjenje podarmo było, přetož sydom tysac wěrywych ma so w Israelu wobchować, wšitcy ćí, kiž njeběchu so přiboham klonili. Mamy při tym wobkedźbować, zo bě Elija sam, hdyž so jemu Bože poselstwo dósta. Hdyž chcemy do kontakta z Bohom stupić, zo bychmy jasnosće wo swojim dalšim puću dóstali, trjebamy měrne chwile a wokomiki ćišiny. Potom móže Bóh z nami a my z nim rěčeć, njech je to doma w komorce, wonka w stwórbje abo w Božim domje. Trjebamy Bože „Haj“ k swojemu žiwjenju a wěstotu wo swojim dalšim puću.

Elijowa depresija bě so po „njejbeskej terapiji“ pominya. Snadž móžeja tež nam, hdyž smy we wosobinskej krizy, tute kroče pomhać: „Stań, jěs, běhaj a słuchaj!“

Jan Malink

Kemšerjo z Wojerowskeje wosady ducy dom ze Serbskeho domizniskeho dnja w Židžinom w lěće 2014

Foto: Christiana Piniekowa

Jenož jedyn wě, što sej myslimy

Lube džěci, njedawno smy zaso raz z čahom po puću byli. Móžeće sej myslić, zo smój ze sotřičku z woknom hladałoj. Hory, rěčki, maće a wulke wsy a jónu samo konje smój móhłoj wuhladać. Čah pak je tak spěšnje jět, zo bě mi to počasu přewjele, nimale by so w mojej hłowje wjercało. Tehodla sym so sydnyła k swojej maćerce.

Město teho zo bych dale z woknom hladała, sym sej tuž ludźi w čahu wobhladała – to rěka skerje jich hłowje. Te su mjenujcy zezady stólcow won kukate. Widžo wšelake čapki, rubiška, kłobuki a włosy smój ze sotřičku hodałoj, štó so za nimi chowa.

Někotři mějachu jenož cyle mało wło-

sow. To su drje byli džědojo – hačrunjež mamoj wuja, kiž žane włosy wjace nima, a tón tola tak stary kaž džěd njeje. Naju džěd ma pak hišće cyle wjele włosow.

Druzy su měli pisane čapki abo rubiška z rjanymi mustrami na hłowje. Dwaj mužej staj mětoj nahtownikaj – to staj drje twarskej džělaćerjej byłoj. A zaso druzy su dołhe wopuše měli, potajkim žony. Hdyž sej pak tak pra-

wje přemysluju, su snano tola mužojo byli. Naš nank wšak ma tež tajke dołhe włosy.

Maminka je namaj najskerje cyły čas připosluchala. Krótko do teho zo smy dyrbjeli wulězc, je mjenujcy prajila: „Móžetej hodać, kelkož chćetej, ale do tych ludźi nutř hladać njemóžetej.“ Jako sym so ru-

nje chćyła prašeć, što ma to rěkać, smy dyrbjeli won. Tak je mi tute prašenje hišće cyły čas we hłowje wokoło šwórkotało, doniž njejsym so pozdžišo na wróćojězbje w čahu móhła prašeć.

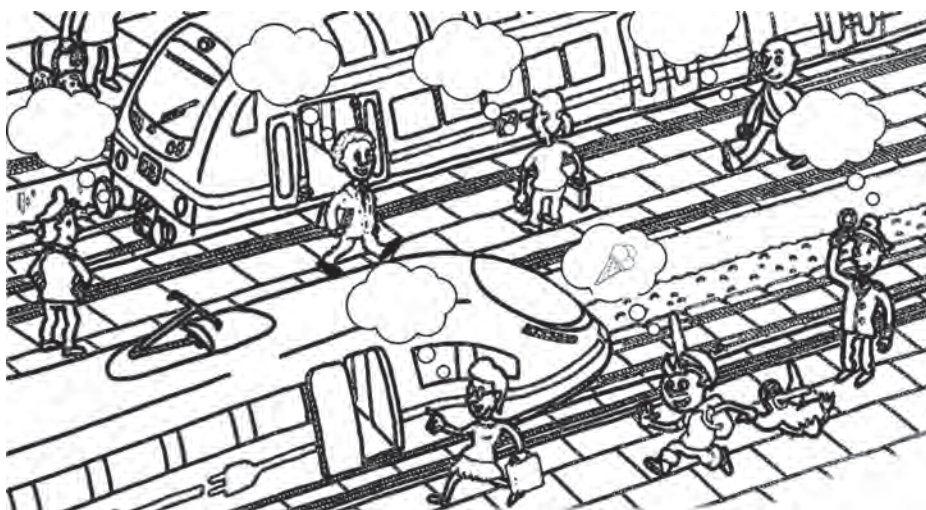
Naša maminka je mi potom rozkladła, zo móžemy, hdyž někoho widžimy, kotrehož njeznajemy, najprjedy jenož zwěsćić, kak wupada. To pak štož čłowjek we hłowje ma, što sej myslu abo što sej přeje, to widžeć njemóžemy.

Sym mamince prajila, zo je derje, zo druzy njewědza, što w mojej hłowje je. Na přikład, hdyž so runje jara mjerzam.

Na to je nank prajil: „To trjechi, za čłowjekow twoje mysle widžomne njejsu, Bóh pak je widźi. Tehodla je tak wažne, zo sy Bohu napřečo sprawna. Wón tak a tak wě, što myslíš.“

Poprawom rjenje, zo jenož tón jedyn wšo wě, što tak přemysluju. A tych, kotrymž chcu prajić, što myslu, móžu sej sama wupytać.

Waša Mina
Měrcin Balcar

Jank drje runje na malenowy lód myslu. Móžeš hodać a molować, wo čim druzy přemysluja?

Žórło grafiki: www.olis-bahnwelt.de/swójske_wobdžělanje

Wupisanje džěloweho městna

W zwisku ze znawobsadženjom Serbskeje superintendenty pyta Serbski wosadny zwjazk wot 1. septembra 2020 sobudžělaćerku abo sobudžělaćerja za swój sekretariat.

Džělowy wobjim wučinja 20 hodźin tydžensce, džělowe městno je Hodźij. Džělowy čas móže so po dorěčenju individuelnje rjadować. Přistajenje je hač do 31.12.2020 wobmjězowane, tola njewobmjězowane podlěšenje je móžne.

Wuměnjena za přistajenje su:

- ertne a pisomne wobknježenje serbsčiny,
- dobre znajomosće kompjuterowych programow za běrow,
- sobustawstwo w křesćanskej cyrkwi.

Džělo plaći so po tarify Ewangelsko-lutherskeje krajneje cyrkwyje Sakskeje. Bliše informacije podawa Serbski superintendent Jan Malink, tel. 03591 42201 abo 03591 600711, mejlka jan.malink@gmx.de.

Swoje požadanje pósćelće prošu na

**Serbski wosadny zwjazk
Serbski kěrchow 1 (Wendischer Kirchhof 1)
02625 Budyšin.**

Přeprašenje na rozžohnowanje

Po 37 lětach služby jako farar w Hrodzišću a w Pětrskej a Michalskej wosadze w Budyšinje kaž tež po 17 lětach w zastojnstwje Serbskeho superintendenta poda so Jan Malink na wuměnk. Wuwjazanje ze služby wotměje so 19. julija na swjedžen-
skej Božej službje w Pětrskej cyrkwi w Budyšinje. Kemše započinaja so w 14.00 hodž. Přizamnje so swačina a postrowna hodžina na dworje tachantstwa.

Wjeselimo so na bohate wobdžělanje.

Serbski wosadny zwjazk, **Mato Krygař**
Ew.-luth. wosada swj. Michala,
farar **Andreas Höhne**

Přihoty na wjesny jubilej

W léće 2022 swjeći gmejna Bukecy 800 lět swojeho wobstaća. Za to je so skonstituował přihotowanski wuběrk. Planowane su we wobtuku jubileja tež ryzy serbske aktiwity a tajke ze serbskim podžělom. Mjez druhim chćedza Bukečansku drastowu skupinu zaso wožiwić a na swjedženju narodnu drastu ewangelskich Serbowkow Budyskeho kraja pokazać. Štóž ma zajim sobu činić, njech so prošu přizjewi pod telefoniskim čisłom 035939/80502 pola Mata Krygarja abo na farje w Bukecach pod čisłom 035939/81229. **Mato Krygař**

Serbski superintendent Jan Malink poda so na wuměnk

Njedźelu, 19. julija, rozzohnuje so serbska wosada ze swojim fararjom a Serbskim superintendentom Janom Malinkom. Po 37 lětach powołanskeho skutkowanja poda so wón nětko na zasluženy wuměnk.

Hdyž so w léće 1975 powěsć rozšěri, zo studuje młody Serb ewangelsku teologiju, tak zbudźi to nadźiju, zo změja ewangelscy Serbja zaso młodeho fararja. A nadźija so spjelni. Wot 1. julija 1983 skutkowaše Jan Malink jako farski wikar w Hrodzišću a bu tam 11. decembra samsneho lěta za fararja ordinowany. Dopomnju so hišće na wulku hosćinu w Hrodzišću. Wosebje tež tehodla, dokelž postrowi tam tehdomniši wjesnjanosta kněz Ćemjer noweho fararja a to samo w serbskej rěči. Postrow oficialneho statneho zastojnika w tehdyšim NDRskim času njebych wočakował.

Hač do lěta 1994 skutkowaše farar Malink w Hrodzišću, doniž so ze swójbu do Budyšina njeprěsedyli, hdžež bě wot awgusta 1994 přeni farar Pětrskéje wosady. Po wotchadže serbskeho superintendenta Siegfrieda Alberta na wuměnk w haperleji 2002 a po přez léto trajacej wakancy přewza w juniju 2003 farske městno w Michałskej wosadze a runočasnje powoła jeho krajnocyrkwiniski zarjad w Drježdžanach za Serbskeho superintendenta. Do toho bě so serbski cyrkwiniski zakon z lěta 1949 nowelěrował. Mjez dalšimi drobnymi změnami pisa so z tuteho časa titul Serbski superintendent z wulkim „S“.

Přez swoje cyłe powołanske žiwjenje je Jan Malink ewangelskim Serbam služil a jich hromadził. Hižo za čas wikariata zetskawachu so młodzi Serbja za Serbskim blidom w swójbnym bydlenju blisko cyrkwy Našeje lubeje knjenje w Budyšinje. Jako wosadny farar swjećeše we wosadach Budyskeje eforije a zwonka njeje serbske kemše. Hižo z Hrodzišća sem měješe zamołwitosć za prawidlowne serbske kemše w susodnych wosadach, w Barće, Klukšu z Połpicami, Bukcach, Pořicach a Budyšinju. Zdobom bě tehdy přez wjele lět předsyda Serbskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja a tuž hłowny organizator kóždolětneho dwudnjowskeho zarjadowanja.

Jako Serbski superintendent měješe potom cyłe serbske ewangelske cyrkwinke žiwjenje w Hornjej Łužicy na starosci. A dokelž njebě hižo dalšich serbskich fararjow, měješe zamołwitosć sam njesć a wukonjeć. Zhromadnje z dr. Gerhardom Herrmannom z Rakec a pozdžišo z Matom Krygarjom z Wuježka rjadowaše džěto Serbskeho wosadneho zwjazka.

W léće 1994 bě wón iniciator založenja Serbskeho ewangelskeho towarstwa a je z toho časa hač do džzensnišeho zdobom člon jeho předsydstwa. Jeho džěto jako Serbski superintendent, w Serbskim wo-

Jan Malink

Foto: Andreas Kirschke

sadnym zwjazku a w Serbskim ewangelskim towarstwje měješe drje rozdźelne zamołwitosće, ale služěše zhromadnemu zaměrej: připowědanju Božeho słowa w maćernej rěči kaž tež skrućenju a hajuju wosadneho žiwjenja mjez ewangelskimi Serbami.

Wo džěto z młodžinu a džěćinu so tehodrunja prócowaše. Tak přewjedže kóžde lěto nabožny tydźen za serbske džěći w Čskej a Pólskej, w Njehornju, w Ebersdorfje pola Lubija a we Wukrančicach. Wulke wjesele bě jemu, hdyž so paćerske džěći za serbsku konfirmaciju rozsudzichu.

Tež zo so w Delnjej Łužicy wot lěta 1987 zaso serbske kemše swjećachu, je we wěstej měrje plód jeho angažowaneho džěta w Hornjej Łužicy, kotraž tež na Delnju Łužicu wuprudžeše. Położenje serbskich wosadow w srjedźnej a Delnjej Łužicy, potajkim zwonka sakskeje krajneje cyrkwy, měješe kedžbu. Tak podpěrowaše cyrkwinke džěto we Wojerowskich a Slepjanskich kónčinach a bě po wutworjenju Serbskeje přirady w haperleji 2007 w Ewangelskej cyrkwi Berlin-Braniborska-šleska Hornja Łužica (EKBO) jeje hóstny člon.

Dohlad do wobšěrných zajimow Jana Malinka skića njeličomne nastawki w časopisu Pomhaj Bóh. Tam čitamy nimo nabožnych rozpominanjow tež nastawki wo

serbskich wosobinach a historiskich podawkach, recensije wo serbskich publikacijach kaž tež nastawki k aktualnym cyrkwiniskim a politiskim temam.

Nowe spěwarske za ewangelskich Serbow, kotraž wuńdžeču w léće 2010, je Jan Malink zestajał a redigował. Wón bě iniciator chóroweje twórby Liturgija trinitatis, kotruž je hudźbnik Sebastian Elikowski-Winkler za cyrkwiniski džěń lěta 2015 w Bukcach komponował. Składnostnje 400lětneho jubileja Michałskej wosady w Budyšinje wuda knihu, kotraž wobšěrnje serbske stawizny tuteje wosady předstaji.

Jako wědomy Serb z derje překladowanymi myslimi zdoby sej Jan Malink tež dowěru a sympatije ludźi zwonka cyrkwinskeho wobłuka. Za kóždeho wobydlerja w NDR bě léto 1989 wuznamne dožiwjenje. Politiski přewrót wotewri možnosće za šěršu skutkowosć cyrkwy. Za kóždeho křesćana běše přewrót wuzadnanje a namołwa, so nadawkam noweje doby zamołwić stajić. W měrcowskim čisle Pomhaj Bóh lěta 1990 wón pisa, zo „njesemy tež jako křesćenjo zamołwitosć za tutón naš swět a njemóžemy so – runje w tutym času – do někajkeho kućika wróćo sčahnyć“.

Aktiwnje so farar Malink tehdy do nowych nadawkow poda. Tak sedžeše za Serbskim kulojnym blidom w Budyšinje a bě wot tuteho powołany jako zastupjer Serbow za Centralnym kulojnym blidom w Berlinje. Tam so zhromadnje z Budyšanom Matom Šoftu wo to prócowaše, zo so w nowych strukturach zajimy Serbow wobkedžbujaju. Čile skutkowaše w serbskej Narodnej zhromadźiznje ze zaměrom demokratiske struktury tež w Serbach, wosebje w Domowinje, wuwiać. Wobnowjenje Domowiny pak so tehdy po předstawach reformowych mocow w Serbach njesta, štož farar Malink wobžarowaše. Po založenju Załožby za serbski lud bě přenje lěta z člonom Załožboweje rady. Wot lěta 2008 do 2016 bě předsyda Maćicy Serbskeje.

Nadźije ewangelskich Serbow w léće 1975 na młodeho studenta teologije Jana Malinka so spjelniču. Wón je přez cyłe powołanske žiwjenje jako farar we Łužicy skutkował a so swěru wo ewangelskich Serbow starał. Spad ewangelskeho serbskeho cyrkwinskeho žiwjenja je bolostnje začuwał. Radosć je, zo je najmłódša džowka Jadwiga powołanje swójeho nana přewzała a nětk w Slepom jako serbska fararka skutkuje.

Zastojnstwje Jana Malinka jako Serbski superintendent a farar Michałskej wosady so nětko k 31. julijej skónčitej. Přejemy jemu rjane a žohnowane lěta wuměnika a nadźijamy so, zo budže nam nadal na serbskich Božich službach Bože słowo připowědać.

Měrcin Wirth

Postrowy k rozžohnowanju Serbskeho superintendenta a Michalskeho fararja

Prědar na Serbskim ewangelskim cyrkwin-skim dnju w Hodziju 2018 Foto: Jürgen Maćij

Wuběrný předar

Jan Malink je wuběrný předar. Při tym jemu pomhatej jeho prirodne wupruženje a jeho prirodna a přijomna awtorita. Hdyž wón rěči, potom ma poťnu kedźbliwosć ludźi za sebje. Připoslucharjo jemu rozumja, tež hdyž wón bjez mikrofonta rěči. Předowanje zamóže wusměrić na wotpowědnu wosadu. To smy móhli sobu dožiwić na wosadnych popoždnych we Wuježku pola Wósporka a w Bukecach, na kemšach w Poršicach abo na dworowym swjedženju we Wuježku pod Čornobohom. Ze swojimi přečelnymi a jimacymi słowami a z jednorými přikładami z přírody abo z ratarstwa namaka pola ludźi přeco dobry wothlós.

Njehladajo na čežku situaciju ewangelskich Serbow smy přeco w Serbskim wosadnym zwjazku a w Serbskim ewangelskim towarstwie derje hromadže džěłali, optimistisce do přichoda hladali a tójšto zwoprawdžili. Při tym mějachmy přeco wulke wjeselo a dowěru a tak su wulkotne wěcy nastali. To je nam pokazata džakownosć ludźi. Najnowši přikład za to su byli přenje serbske ewangelske digitalne kemše lětsa na čichi pjatk. Tak móžachmy Jana Malinka nětko tež jako předarja

w interneće dožiwić. „Młodžina doprědka!“ – tute hesło Jana Malinka je so při nahrawanju digitalnych kemšow zwoprawdžilo a je pozitiwne znamjo za přichod.

Jeho drohotna rada a jeho wulka dowěra stej nam přeco k pomocy bytoj. Jako smy před lětami zaso jutrowne spěwanje ze sylnym serbskim podžělom we Wuježku woziwili, je wón nas pozbudžował. „Čińće! Předžeržće přenje lěta!“ A mjeztym smy hižo džewjeć razow naložk zaso swječili.

Jedne hesło so husto namaka w předowanjach a nutnosćach Jana Malinka, wone ma pola njeho krute městno: „Nětko wostawaja wěra, nadžija a lubosć, tute tři, najwjetša z nich pak je lubosć.“ (1 Kor 13,13). Haj, najwjetša z nich je lubosć. Přeco zaso je Jan Malink ludźi namoľwał: „Čińće wšitko w lubosći, njerozdwojće so, dojednajće so!“ Tole wostanje nam narok a zawjask tež za přichodne serbske džěło.

Mato Krygař

prědsyda Serbskeho ewangelskeho towarstwa

Rjany zhromadny čas

Znaju Jana Malinka hižo dlěje, nic hakle z jeho časa jako Serbski superintendent wot lěta 2003. Nětko wón po 17 lětach tutu zamoľwitosć woteda a so na zastuženy wuměnk poda.

Jako předsyda serbskeje přirady EKBO směm prajić, zo běše to žohnowany zhromadny čas. W našej tehdyšej Zhorjelskej cyrkwi hižo dlěje serbskich fararjow měli njejsmy. Na zakładže dojednania z Ewangelsko-lutherskej krajnej cyrkwu Sakskeje

smy službu pola nas zaručec móhli. Po wotchadže Siegfrieda Alberta na wuměnk w lěće 2002 je tutón nadawk Jan Malink za naš džěl krajnej cyrkwy přewzał.

W procesu přetworjenja dotalnej Zhorjelskej cyrkwy do Ewangelskej cyrkwy Berlin-Braniborska-šleska Hornja Łužica (EKBO) bu před 15 lětami nowy serbski cyrkwinski zakon wobzamknjeny. Džakowano w nim zakótwjenemu zhromadnemu džětu ze serbskej přiradu móžeše nětko tež Serbski superintendent ze sakskeje cyrkwy poradžujo sobu džělać. Z tym směmy hordže prajić, zo móža wšitcy ewangelscy Serbja zhromadnje wuradžować, džělać a Bože služby swječić. Poskitki počahuja so na Hornju a Delnju Łužicu.

Moja Slepjanska wosada je z teho wosebje profitowała. Smy so tehdom mjez štyrjomi móžnymi duchownymi za to rozsudžili, zo Jan Malink pola nas serbske wosadne popoždny džerži a serbske resp. dwurěčne kemše swječić. Runje dokelž móžeše wón Bože słowo w maćeršćinje swobodnje wozjewjeć a dokelž je nam wosebitosće Slepjanskeje wosady šěršo spřistupnjał, je nam to rozsud tehdom wolóžilo. Wo Slepjo so ja njestarosćam, wšako Jaldwiga Malinkowa, džowka Jana Malinka, jako fararka džěło we wosadze pokročuje.

Přejemy našemu wuměnkarjej bohate Bože žohnowanje za dalši puć jeho žiwjenja.

predikant Manfred Hermaš

Ewangelska cyrkej Berlin-Braniborska-šleska Hornja Łužica zamoľwity za serbske naležnosće EKBO a předsyda serbskeje přirady

Wodženje po wustajeńcy wo wliwje reformacije na Serbow w Budyskim Serbskim muzeju w lěće 2017 Foto: Serbski muzej

Serbske předarske konferency wožiwił

Hdyž sym před nimale dwanaće lětami jako farar do Hodžija přišoł, započach so chětro bórze ze serbskej rěču zaběrać. Dokelž bě mi to jara jasne, zo su stawizny Hodžijskeje wosady najprjedy a přede- wšěm serbske stawizny. Wučbnica serbskeje rěče bě spěšnje wobstarana. Ale žiwi Serbja njesu mi w přem čas bliže znači byli. Tuž so jara wjeselach, zo sym hižo bórze na eforalných fararskich konferen- cach a tež we wobtuku šulskeho towarstwa w Husce Serbskeho superintendenta Jana Malinka zeznał. Wón pytny mój zajim za přenotnu rěč Łužicy a pohonjowaše mje hnydom, dale a intensiwnišo serbsce wu- knyć. Pola njeho mózach tak moje přenje słowa a sady nałožować a wupruwować. Předołho potom njetraješe, zo so mje pra- šeše, hač njebych měł lóšt, so na předowa- njach w serbskim rozhłosu wobdželić. Hižo w septembrje 2011 Jan Malink ze mnu zwučowaše a mje tak přihotowaše, moje přenje předowanje za serbski rozhłós předčitać a nahać.

Jara rjana wěc bě někotre lěta pozdžišo, zo wožiwi wón w lěće 2014 staru tradiciju serbskich předarskich konferencow. Po mojím dopominanju smy so tehdy přeni raz w Sprjowjach zešli. Začuwach wjeselo nad tym, zo smy tam składnosć dóstali, so tež z fararjemi z Braniborskeje zetkać. Mjeztym je so to z jara rjanej zwučenosću stało, zo so z teho časa kóžde lěto znova w tutym wjesołym kole zetkawamy a so tam wo praktiskich naležnosćach ale tež wo teologiskich temach wuměnjamy. Zdo- bom skići předarska konferenca tež rjanu składnosć, druhe serbske wosady, jich sta- wizny a cyrkwe zeznać. Wotměnjejo so konferenca kóžde lěto w nalěcu w brani- borskej krajnej cyrkwi abo w sakskej kraj- nej cyrkwi wotměwa. Na tute wašnje je nas Jan Malink wot Bukec a Hodžija přez Rakecy a Slepó hižo hač do Choćebuza a Dešna sobu wzał a za nas kóždy raz za- jimawe zetkanje organizował. Nadžijamy so, zo so wón tež jako wuměnkár dale na zeńdženjach serbskeje předarskeje konfe- rency wobdžela a tak naše koło wobohaća.

Ja wosobinsce pak sym Janej Malinkej jara džakowny za wšitku podpěru a nadži- jam so nadal na dobre a přecělske zhr- omdne džěto z nim. Nětk pak přeju jemu najprjedy wšitko dobreho za čas wuměnkara!

Chrystof Rummel
farar w Hodžiju

W službje ewangelskich Serbow

My wót Spěchowanskego towaristwa za serbsku rěč w cerkwi z. t. smy wjelgin žě- kowne za wšykne procowanja a dobroty, kótarež Jan Malink ako Serbski superin-

Nutrnosć na serbskim dworowym swjedženju we Wuježku 2015

Foće: Jürgen Maćij

tendent w ewangelskej cerkwi a w ekume- nje jo wugbał za Serbow. Žycymy jomu na wjele dalšnych žyweńskich lět Bóže žogno- wanje, kšutu strowosć a gluku we krejzu swojžby.

Až stej wěra a serbstwo wusko zwěza- nej, dajo se pšez lětzasetki spómóžneho statkowanja Jana Malinka wucytaš. Pšez njogo jo wóstala funkcija Serbskego super- intendenta wjelgin wažna institucija, nic jano w lutherskej krajnej cerkwi Sakskeje a za Górnoserbow, ale teke we wustatko- wanju na Ewangelsku cerkwju Barlinja- Bramborskeje-šlazańskeje Górneje Łužyce. Swój psidatny prjatkařski nadawk wót EKBO za Serbow w srjeźnej a Dolnej Łužicy jo

měł za pšewšo wažny a njejo nigdy z wó- cowu zgubił. We wšyknych gremijach, kup- kach a komisijach, žož jo sobu žětał, jo pšecej był psipóznaty a konstruktiwnje žělajucy partner. Wósebnje jo pregował serbske ewangelske cerkwine dny w celej Łužicy. Žožkuli jo zjawnje wustupił, su měli jogo słowa wjeliku wažnosć. We tom nje- dejało se teke psichodnje nic změniš, ga jogo nadalej nuznje trjebamy. Case su wi- chorate: Situacija serbskeje rěcy se zasad- nje pólpšowała njejo, a pšawa Serbow njejsu hyšći samorozymliwe w našyma krajnyma cerkwjom. Daš wón nam nada- lej pó boce stoj psí skšusenju narodneho wědobnja a zapowědanju Bóžeho słowa w serbskej rěcy.

Hartmut S. Leipner
pšedsedař Spěchowanskego towar- istwa za serbsku rěč w cerkwi z. t.

Pfarrer Jan Mahling und der Ev. Schulverein im Landkreis Bautzen e. V.

Pfarrer Mahling war von Beginn an, seit 1996, ein wichtiger Begleiter, Mitdenker und Helfer, wenn es darum ging, die Arbeit von evangelischen Schulen in unse- rem Landkreis voran zu bringen. Mit sei- nem taktischen Geschick hatte und hat er oft Ideen, auf die man selbst nicht kom- men würde, die aber Toröffner für weitere nötige Schritte sind. Für sein Engagement im Vorstand des Ev. Schulvereins bis ins Jahr 2019 sei ein großer und herzlicher Dank an dieser Stelle gesagt.

Da die Arbeit des Ev. Schulvereins ihren Anfang mit der Mittelschule in Gaußig fand, besteht auch eine Verbindung zur Kirchengemeinde in Gaußig, welche ja zum sorbischen Siedlungsgebiet gehört. Als die Gaußiger Kirche, die Zentrum und ⇨

Z fararjomaj Hupacom a Schüttoťm jun. na serbskim cyrkwiniskim dnju w Korjenju 2008

**Z fararjom Butterrom při poswjećenju nowe-
ho zwona za Michalsku cyrkej 2007**

⇒ Gottesdienstort unserer aktuell drei Schulen mit ca. 600 Schülern in Gaußig ist, im Jahr 2004 neue Glocken bekam, war Pfarrer Mahling als Sorbischer Superintendent mit dabei und weihte die dritte Glocke, St. Lukas. Sie trägt die Inschrift „Dienet dem Herrn mit Freuden“ in sorbischer Sprache und erinnert an die zahlreichen Glieder der Gaußiger Kirchgemeinde, deren Muttersprache sorbisch war.

Besonders eingesetzt hat sich Pfarrer Jan Mahling seit 2009 für den Kindergarten St. Michael in Auritz, der seit dem 1. April 2009 in der Trägerschaft des Ev. Schulvereins steht. Den Trägerwechsel von der Stadt Bautzen zum Schulverein begleitete Pfarrer Jan Mahling intensiv. Für die Mitarbeiter im Kindergarten war er als Vorstandsmitglied des Trägers, aber auch als Pfarrer der Kirchgemeinde St. Michael,

**Z Hanku Tarankowej při rowje Michała
Rostoka na cyrkwinski dnu w Husce 2012**

immer ein vertrauensvoller Ansprechpartner und Begleiter. Die Entwicklung des Kindergartens, ob nun in Fragen der Modernisierung bzw. Erweiterung im Jahr 2014, aber auch im evangelischen Profil, setzte er mit Kraft, seinem Wissen und seinem Charisma um. Als besonders schön sind die monatlichen Kindergottesdienste in der Kirche St. Michael und die gemeinsamen Feste wie das alljährliche Erntedank- oder Martinsfest in Erinnerung geblieben. Das Wort Jesu „Lasset die Kinder zu mir kommen und wehret ihnen nicht“ (Lk 18,16) spürten auch unsere Kinder ganz besonders an ihm. Für sie hatte er stets ein offenes Ohr und sie schlossen ihn schnell ins Herz.

Im Namen unseres Ev. Schulvereins und auch ganz persönlich danke ich Pfarrer Jan Mahling für seinen treuen Dienst am Wort Gottes, an den uns anbefohlenen Kindern, den vielen hilfreichen und richtungsweisenden Gedanken zur Entwicklung des evangelischen Schulwesens in unserer Region und damit an der Kirche Jesu Christi.

Pfarrer Thomas Schädlich, Gaußig
Vorstandsvorsitzender des Ev. Schulvereins im Landkreis Bautzen e.V.

Zum Abschied von Pfarrer Mahling

Man kann es sich kaum vorstellen, dass ein Mensch wie Pfarrer Mahling, der recht zügig zu Fuß oder per echtem Fahrrad durch Bautzen unterwegs ist, keine Gottesdienste mehr hält, sondern in den Ruhestand geht.

Seit 2003 hatte Jan Mahling jeweils eine halbe Pfarrstelle in der nun seit 401 Jahren bestehenden evangelischen Gemeinde St. Michael und überregional als Sorbischer Superintendent inne. Er reht sich damit ein in die Menschen, die unsere Gemeinde in besonderer Weise gestaltet und geprägt haben.

Sichtbar sind dabei in erster Linie natürlich immer die baulichen Veränderungen an den Gebäuden und Grundstücken. So wurden in seiner Amtszeit als Pfarramtsleiter von 2003 bis 2011 die Stadtmauer saniert und die zur Kirchgemeinde gehörenden Gebäude sowie auch die Kirche renoviert. Augenscheinliche Veränderung in der Kirche ist neben vielen Detailaufbesserungen die Vergrößerung und Neugestaltung der Orgelempore mit Aufschriften in deutscher und sorbischer Sprache an der Brüstung. Die Vorstellungen seitens Pfarrer Mahlings, die finanziellen Rahmenbedingungen und die richtigen Leute für Projektierung und Handwerk machten das alles möglich.

Ergebnis sichtbaren aber vielmehr auch unsichtbaren Wirkens Jan Mahlings ist die Übernahme des städtischen Kinder-

Wotewzaće kule z wěže Michalskeje cyrkwje 2005 Foto: Michalska wosada, Jürgen Mačij

gartens in Auritz für unsere Gemeinde durch den Evangelischen Schulverein im Landkreis Bautzen e.V. im Jahre 2009. Diese Übernahme zeugt einerseits von seinen Visionen vom Gemeindeaufbau, andererseits von Diplomatie und Durchsetzungsvermögen im Verhandeln mit den verschiedenen Interessenvertretern, um dieses Ziel zu erreichen. Da die nötige Unterstützung der Landeskirche, trotz vorher anderslautender Bekenntnisse, für die direkte Übernahme als Gemeindekindergarten versagt blieb, organisierte Pfarrer Mahling diese über den Schulverein. Nun geschieht im Kindergarten St. Michael Auritz ein wichtiger Teil unserer Gemeindegemeinschaft. Die Kinder, aber nicht nur sie, sondern auch Eltern, Großeltern, Erzieher und Mitarbeiter werden in verschiedenen Veranstaltungen mit der Frohen Botschaft erreicht.

Weitere Beispiele für seine Gemeindearbeit sind u.a. das jährlich stattfindende Bibelseminar und die jahrelange Mitwirkung bei der Familienfreizeit im Eurohof Hainewalde über Himmelfahrt. Er kann mit allen Altersgruppen von Kindern über Jugendliche bis hin zu Erwachsenen umgehen und sie begeistern. Die gut verständliche und klare Verkündigung spricht die Menschen an. Seine bodenständige, offene, freundliche, ehrliche Ausstrahlung macht es leicht, ihn anzusprechen. Lebenserfahrung und Realismus zeichnen ihn als guten Gesprächspartner und Berater aus. Er ist locker, hat Humor und ist dennoch einfühlsam und ernsthaft. Zuweilen konnte er auch ungeduldig sein, wenn für ihn ein Thema abgeschlossen war, andere aber noch nicht so weit waren. Das war oftmals in der Gremienarbeit zu spüren.

Die geschichtliche Neugier Pfarrer Mahlings für unsere deutsche und sorbische Gemeinde brachte immer wieder ⇒

⇒ Interessantes hervor, was er in Gemeindeveranstaltungen gern weitergab. Dadurch wurde der sorbische Teil der Gemeinde für die deutsche Gemeinde präsenter. Anlässlich des 400jährigen Jubiläums der Kirchgemeinde St. Michael kam unter seiner Regie 2019 ein Buch heraus, in dem vieles davon zu lesen ist.

An dieser Stelle kann natürlich nur ein sehr grober Überblick gegeben werden über das, was Pfarrer Mahling in seiner Amtszeit für die Kirchgemeinde St. Michael geleistet hat.

Ich persönlich empfand das gemeinsame Wirken als eine sehr gute, angenehme Zusammenarbeit. Seine Art Aufgaben und Probleme zu lösen sowie geltende Absprachen mit wenigen Worten zu treffen, haben mich begeistert.

Die Gemeinde St. Michael ist Gott dankbar für die Zeit und alles Wirken durch Pfarrer Mahling an ihr.

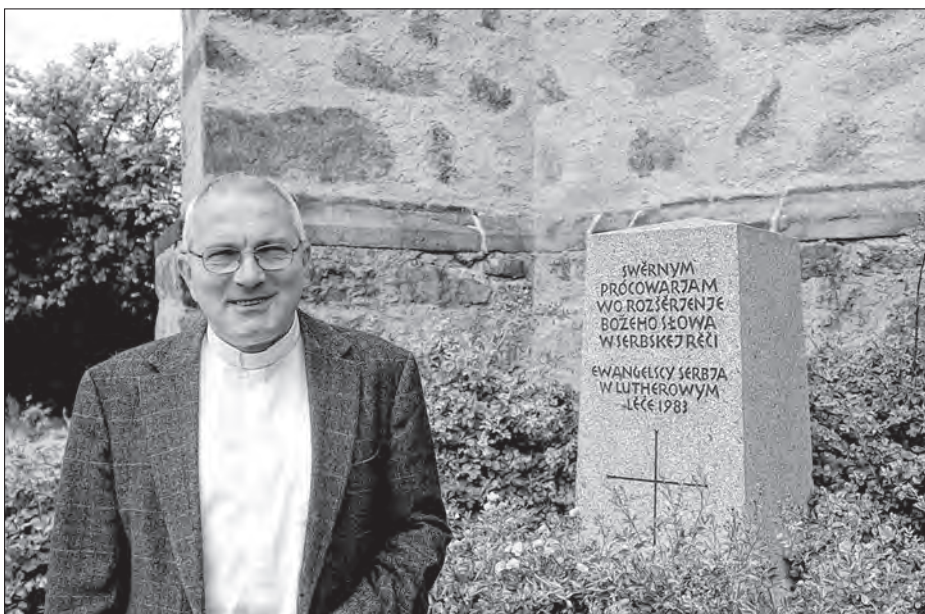
Der Segen Gottes begleite ihn nun auch in seinem neuen Lebensabschnitt.

Mit besten Wünschen im Namen des Kirchenvorstandes St. Michael

Volkmar Schulze, stellvertretender Vorsitzender des Kirchenvorstandes St. Michael

Sobuzaložer Serbskeho domizniskeho dnja

Serbski cyrkwinski dzeń lěta 2007, kiž so we Wojerecach a na Horach wotmě, běše Serbskemu superintendentej Janej Malinkej z Budyšina a fararjej Joachimej Nageljej z Wojerec nastork, kóžde lěto tajki swjedžen we Wojerecach zarjadować a jemu dać mjeno Serbski domizniski dzeń. Wšelakich nadawkow dla, kiž su w přihotach na tajki podawk trěbne, bě a je farar Malink prawidłownje we Wojerecach prezentny. Hižo přihotowanske zetkanja su za

Serbski superintendent Jan Malink w nalěću 2020 při pomniku za rozšěrjerjow Božeho słowa w serbskej rěči při Michałskej cyrkwi

Foće: Andreas Kirschke

wšěch wobdžělenych stajnje wulke wobohaćenje. Nawopak jězdžachu wosadni wot nas rady do Budyšina, zo bychy so tam na serbskich kemšach wobdžělili.

Wutrobu hnujace su předowanja fararja Malinka. Při tym ma wón dar, ze swojimi słowami ludži w našim regionje docpěć. Wosebje w kónčinach kaž we Wojerowskej, hdžež serbska rěč bohužel we wšědnym dnju wjac tak kruće zakótwnjena njeje, je jeho jasna, zrozumliwa rěč ze žohnowanjom.

Po kemšach na domizniskim dnju smědžachmy fararja Malinka jako wuběrneho zabawjerja zeznać. Z humorom a šarmom wědžeše wón wšelake lóštne anekdoty powědać. Tež dyrbeše nam nimale kóžde lěto stawiznu wo „Lubce liliji“ powědać. K wjesotej zabawje słuša tež dujerska hudźba, a tak měješe tež wón skladnosć

sej zarejować. Ale wažny a kruty wobstatk a z tym tež wjeršk kóždeho domizniskeho dnja bě zhromadne spěwanje pod jeho nawodom.

Farar Malink čuje so wusko z Wojerowskej kónčinu zwjazany. Kaž sam praji, so přeco wjeseli, Wojerowsku serbsku narěč slyšeć, a pozbudžowaše ludži, sej ju zděžeć a nic čistu hornjoserbsčinu rěčeć. Tež w tym je wón za tudyšich ludži z inspiraciju.

Serbscy křesćenjo Wojerowskeje wosady chcedža so knjezej fararjej Malinkej dźakować: za jeho angažement za Serbski domizniski dzeń, za jeho wutrobitosć, za posylnjace słowa w jeho předowanjach a modlitwach a za jeho zahorjace wašnje.

Přejemy jemu wjesoty nje-wotpočink při najlěpšej strowoće a Božim žohnowanju. Wězo so nadžijamy, zo směmy jeho tež nadal husto w našich kónčinach witać. Luby fararjo Malinko, sće nam přeco wutrobnje wityany!

Sigrun Nazdalina

w mjenje dźěloweho kruha Serbskeho domizniskeho dnja Wojerecy

Knjezowy jandžel njech tebje škita, wjedže, žohnuj

Chór Židžino strowi fararja Malinka najwutrobnišo a přeje jemu žohnowany wuměnk při krutej strowoće a z wjele rjanymi dožiwjenjemi. Rady dopominamy so na zhromadne kemše serbskich cyrkwinskih a domizniskich dnjow we Wojerecach a wokolinje, kotrež smědžachmy wjele lět z našimi spěwami wobrubić. Přejemy jemu nadal slyny hłós při rěčenju a spěwanju a wuchadžamy z toho, zo jón tež w přichodže zaso pola nas we Wojerecach wuslyšimy.

Weronika Boswankowa

zastupowaca předsydka chóra Židžino

Na Serbskim domizniskim dnju Wojerowskich kónčin we Wulkich Ždžarach 2019

Zaspicki Šwjela hódný wěčnoh wopomnjeća

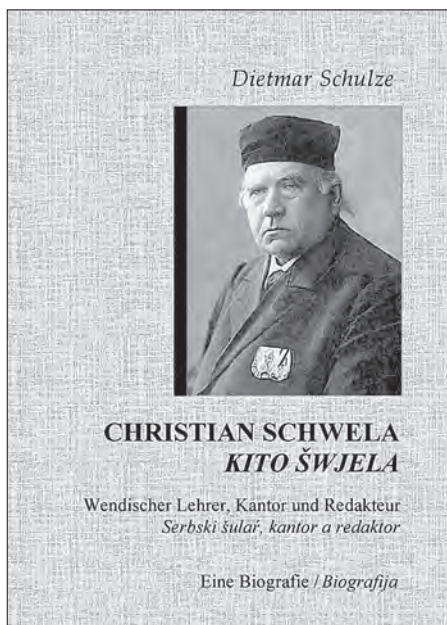
Delnjoserbski kantor, wučer a redaktor Kito Šwjela (1836–1922), nan sławneho fararja Bogumiła Šwjele (1873–1948), bě w druhej połojcy 19. lětstotka a hač do smjerće jedyn z pilnych a pobožnych serbskich intelektualnych, kotřiž wšednje to trěbne nadžětachu a swěru za swój lud wjace činjachu, hač so jim ze mzdu plaćeše. Z Kamjenicy pochadźacy němski publicist Dietmar Schulze (*1947) je wo nim loni spisał biografiju, kotraž w njewšednej šerokosci a dospołnosći wopisuje žiwjenje, tworičelskosć, charakter a kmanosće Kita Šwjele a zdobom wšo do měnjajacych so časow a politiskich a hospodarskich wobstojnosćow dokoławokoło njeho staja. Z 540 stronami předpołožil awtor w swójim nakładnistwje vdsd (Verlag Dietmar Schulze Drebkau) skerje putacu stawiznisku knihu dyžli prostu biografiju. Kak wón čitarzej ze sympatiju za Serbow telko stawizniskich podawkow, zwiskow, pokiwow a wědy wo pozadkach podawa, je chwalby hódné. Słowo knize na puć z pjera dr. Dietricha Šwjele z Essena, prawnučka Kita Šwjele, je poprawom hižo najlěpše hódnocenje. Wón a dalejši lektoraj so zastužbnje wo to starachu, zo by w cyłkownje wosom kapitulach, epilogu a dodawkach mało zmylkow było.

Jako stajichu w delnjołužiskim Skjarbošcu w léće 2018 pomnik z bustu Kita Šwjele (sochar Hans-Georg Wagner z Choćebuza, *1962), započa nazhonity spisar

Pomnik Kita Šwjele w Skjarbošcu, postajeny w léće 2018

Foto: Werner Měškank

biografijow Dietmar Schulze podawki a ličby wokoło Šwjeloweje wosoby kaž tež wobrazy hromadźić. Z mandželskej wopyta hłowne skutkowanišća a bydlišća Šwjele w Zaspach, Lutolu, Nowej Cali, Žergonju, Wjelikem Wóseńku a Choćebuzu. Potomnicy Šwjele na zbožo wjele ze zawostajenstwa zachowachu. Awtor spisa přijomnje so čitacy tekst a zestaji akribisce zhotowjeny časowu taflu, bibliografiju, zapis literatury, register wosobinow kaž tež mjenow městow a wsow. Nichtó njebudže drje za tutu serbsku wosobinu hnydom dalše tajke hłuboko sahace džěło spisać a k tomu nimoměry zajimawy wobraz rysować, kak jara serbske kónčiny wokoło Choćebuza tehdy hišće běchu.

Němskorěčna kniha „Christian Schwela. Wendischer Lehrer, Kantor und Redakteur. Eine Biografie“ ma runohódný serbski titul „Kito Šwjela. Serbski šulař, kantor a redaktor. Biografija“. Na dalšich městnach wužiwaja so delnjoserbske wobroty a sady: w impresumje, wobsahu, napismach a bibliografiji na kóncu. Druhdy jěwa so tež w teksće, hdyž dže wo wažne wěcy wšedneho serbskeho žiwjenja, ale nic cyle bjez zmylkow. Na přikład „Pobožne głošy s’bratschojskeje gmejny“ njejsu „Nachträgliche Stimmen ...“, ale „Fromme Stimmen ...“ (str. 161) a swójbné mjeno „Noppa“ w Zaspach (str. 79) je so wopak wučitało (sütterlin) a ma prawje rékać „Stoppa“. Je pak rjenje, zo so němski čitar stajnje zaso na jemu hewak lědma přistupny swět dopomina.

Kniha so mi lubi. Wona čita so spodobnje kaž stawizniski roman. Hnujacy je na přikład wotrězk wo kublanju džěci w šuli a syrotowni w Žergonju (str. 144). Zajimawje čita so wopisowanje wulkeho serbskeho kwasu na stronach 188 do 209. Awtor wjedže recipienta z mnohimi awtentiskimi

citatami a dokumentami do zańdženosće a zwobraznja čas a wuwice Kita Šwjele stilistisce wurunane, spodobnje a nimoměry zajimawje.

Wulka ličba awtentiskich citatow zblizuje nam zańdženy čas. Při tym popřeje so nam tež druhdy posměwk, na přikład z léta 1901 na str. 332, kak so zasakła, na spěšne přeněmćenje serbskeje džěciny wusměrjena němska wučba w serbskorěčnych wsach wuskutkowaše: „Auch der Oßlinger Pfarrer K. Johannes Walther untersuchte die Auswüchse der preußischen Sprachenpolitik: „In der Volksschule in Preußen hat man es für gut befunden, die wendische Sprache so viel wie möglich zu beschränken, ja zu verbieten und ihren Gebrauch zu bestrafen; wahrlich nicht zum Nutzen der ihr anvertrauten jüngeren Kinder, denen 2, 3, ja 4 Jahre verloren gehen [...] Einer meiner Bekannten frug 10 und 11jährige Kinder in der Nähe von S., was in der Schule gelehrt worden sei. Er erhielt allen Erstes die Antwort: wot njebjeskeho konja, d.h. vom himmlischen Pferde! [...] durch Kreuz- und Querfragen nach diesem wunderbaren Tiere erfuhr er endlich, daß der Lehrer von der Himmelfahrt doziert hatte. Die Kinder verstanden Himmelpfard und legten sich nun ein njebjeski kón zurecht.“

Přeju tutej knize wo Šwjele wjele kupcow a čitarjow. Doporuču ju wosebje tež serbskim wučerjam, duchownym, stawiznarjam a žurnalistam, kiž móhli z njej derje přirunować, kak su pod hóršimi wuměnjemi serbscy wučerjo, duchowni a dalši Serbjka pódla wšedneho džěla a wjele starosćow sej tola stajnje zaso čas brali, zo bychu so germanizaciji spřećiwjeli, wšelake serbske towarstwa załožili a w nich woporniwe skutkowali. Mjez tutymi běše Mašica Serbska najwuznamniša za serbsku Delnju Łužicu. A čita so wo tym w tutej knize bóle awtentisce hač w NDRskich knihach wo tymle času.

Čas žiwjenja kraloswěrný Kito Šwjela, kiž dožiwi załoženje Mašice Serbskeje 1880 kaž tež Domowiny 1912, bě na kóncu swójeho žiwjenja chětro rezignowany. Ale kaž dotal wšitcy, je tež wón so ze swójeje prognozu mylił, kelko lět je serbstwu zwostało. Wón měnješe 1914, zo budže za polsta lět cyle kónc. Mjeztym pak je wjace hač sto lět zašto. Škoda, zo mjez z poŕnym prawom hordymi džensnišimi potomnikami Kita a Bogumiła Šwjele dotal nichtó njeje, kiž by so prócowal serbsčinu porjadnje nawuknyć a w duchu swójeju serbskeju wótcow skutkować.

Werner Měškank, Zaspj

Dietmar Schulze, Christian Schwela. Wendischer Lehrer, Kantor und Redakteur. Eine Biografie, Verlag Dietmar Schulze Drebkau 2019, 540 stron, 190 wobrazow, 19,95 euro

Za rěčespytnikom dr. Helmutom Jenčom

22. meje 2020 zemrě w Budyšinje znaty serbski słownikar a dialektologa na wuměnkju dr. phil. Helmut Jenč. Njebočički narodži so 13. meje 1936 jako přeni syn wučerja a kantora Rudolfa Jenča, pozdžišeho wuznamneho slědźerja serbskeje rěče a literatury. Wotrostl je w Budestecach, potajkim na južnej kromje hornjoserbskeho rěčneho teritorija. Nan pósta jeho 1948 na gymnazij do českich Warnoćic; maturu zložil 18lětny 1954 na Budyskej Serbskej wyšej šuli.

Wot 1954 do 1959 studowaše Helmut Jenč slawistiku na Lipšćanskej uniwersiće. 1. meje 1960 zastupi do Instituta za serb-

Dr. Helmut Jenč

Foto: Mačij Bulank

ski ludospyt, hdžež faktisce hač do lěta 2001 wuspěšnje dźěłaše. Hromadže ze staršimaj kolegomaj Helmutom Fasku a Fridom Michałkom slušeše wot sameho spočatka k awtoram 15zwjazkoweho Serbskeho rěčneho atlasa (1965–1996). 1972 bu Jenč w Lipsku z monografiju „Die sorbische Mundart von Rodewitz/Spree“ promovowany, kotraž wuńdže 1980 w čišću. Wjele lět běše na mjezynarodnym projekće Słowjanskeho rěčneho atlasa wobdźěleny. Wot 1970tych lět wusměri Helmut Jenč swój zajim wosebje na dźěło za serbsku spisownu rěč. Mjezsłědkami wusahuje tu dwuzwjazkowy „Němsko-hornjoserbski słownik“ (1989/

1991) z něhdže 80 000 hesłami, kotrehož awtorsku skupinu wón nawjedowaše. Nimo mnohich fachowych publikacijow w tuta wukraju wuda 1999 w Ludowym nakładnistwje Domowina wobšěrnú studiju wo wuwicu hornjoserbskeje leksiki wot 18. do zažneho 20. lěstotka.

Hdyž so 1992, po politiskim přewróće, Serbski institut w Budyšinje a Choćebuzu w nowej prawniskej formje wutwori, bu dr. Jenčej rěčespytny wotrjad dowěrjeny; zdobom bě naměstnik direktora. Wušiknje wjazaše organizatoriske a zarjadniske nadowki z wobstajnej zjawnej aktiwitu a wědomostnej kompetencu. Tak skutkowaše, na přikład jako rěčnik „Minuty serbsčiny“ w Serbskim rozhlósu, tež na polu kultury a kubłanja w Hornjej Łužicy, kotrejež stawizny a geografiju znaješe kaž lědma što druhu. Swój posledni wotpočink namaka Helmut Jenč 22. junija w swójbnyj rowje na Budyskim Hrodzišku. **Dietrich Šolta**

Wobraz Měrcína Nowaka-Njehorńskeho přepodaty

W zwisku z nowowobsadženjom Serbskeje superintendentury ma so tež jeje archiw z Budyšina do Hodźija přepołožić. Za to běchu wšelake rumowanske a rjadowanke dźěła trěbne, kotrež su so w koronačasach derje přewjesć hodźeli. W jednym aktowym konwolucje, kotryž nastupa Hornjołužiski pokładnju za farske wudowy a syroty, ležeše jako stabilizowacy papjerc originalny wobraz znateho serbskeho molerja Měrcína Nowaka-Njehorńskeho. Njehodźi so hižo rekonstruować, kak bě so tam dóstał. Bórže pak bě wěste, zo jedna so wo dosć wuznamnu twórbu.

Na wobrazu namaka so scěhowacy napis:

„Křižerjo“.

M. Neumann -Njehorń
1922

Z tutym podpismom nabywa wobraz wulku wažnosć za biografiju wumělca. Měrcín Nowak narodži so w léce 1900. Doma bě němsce wotrostl a měješe lědma kontakt k wjesnym dźěćom. Hakle jako młody muž w starobje 22 lět wotkry swoju serbsku dušu a nawukny z njesměrnej energiju serbsku rěč. Titul wobrazu je serbsce podaty. Mjeno wumělca je hišće němske, wjes pak je hižo serbsce podata. Měrcín Nowak so potajkim njebě hišće za serbsku formu svojeho mjena rozsudził. Wažny je tež signet wobrazu. Namakamy lipowe łopješko horjeka naprawo. Z kataloga jeho twórbow, wudatym k jeho stotym narodninam w léce 2000, wěmy, zo bě moler 1919 přeni króć křižerjow rýsował, tehdy pak jako swój signet „MN“ podať. Naš wobraz je přeni dotal znaty, kiž

Nawodnicy Budyskeho Serbskeho muzeja Christinje Boguszowej přepodašaj Serbski superintendent Jan Malink a Hodźijski farar Chrystof Rummel na Michałskej farje zažnu pjerokrjesbu Měrcína Nowaka-Njehorńskeho, kotraž bě so w archiwje Serbskeje superintendentury chowała.

Foto: Hanka Šěnc

je z lipowym łopješkom signowany. Wobraz so potajkim wopokaza jako wažny dokument na puću Nowaka k „molerjej serbskeho luda“.

Předsydstwo Serbskeho wosadneho zwjazka bě w nalěcu wobzamknyło, pjerokrjesbu Serbskemu muzejej w Budyšinje darić, kotremuž bě moler swoje cyłe wu-

mělske zawostajenstwo wotkazať. Přepodaće bě wutoru, 9. junija, na Michałskej farje. Nawodnica muzeja Christina Boguszowa dźakowaše so wosadnemu zwjazkej za wulkomyslny dar, kotryž zawostajenstwo Měrcína Nowaka-Njehorńskeho w muzeju wurjadnje wobohać.

Jan Malink

Serbski cyrkwinski a domizniski dzeń 2020 we Wojerecach

„Lubujmy, přetož wón je nas prjedy lubowať.“ Pod tutym heslom witaše njedzelu, 14. junija, Serbski superintendent Jan Malink kemšerjow na swjedźenske kemše cyrkwinskeho dnja, kiž bě zdomom domizniski dzeń Wojerowskich kónčin, do Janskeje cyrkwy we Wojerecach. Dla postajenjow k wobmjezowanju wusutkow koronapandemije bě džěl ławkow w cyrkwi zašlahany. Přiwšëm bě wjac hač sto kemšerjow na Božu službu přichwatało a swoje městno namakalo.

Zhromadnje ze Serbskim superintendentom swjećachu kemše farar Chrystof Rummel z Hodźija jako liturg, farar dr. Stefan Reichelt z Blunja jako lektor a fararka Jadwiga Malinkowa ze Slepoho, kotraž měješe předowanje. Wo hudźbne wobručenje starašaj so wosadny organist Johannes Leue z Wojerec a serbski spěwar Gerald Schön ze Slepoho. Serbski rozhlós kemše wusylaše.

W swojim předowanju rozložil fararka Malinkowa epistolu 1. njedzela po Swjatej Trojicy z přenjeho lista japoštoła Jana (1 List Jana 4,16–21), w kotrymž dže wo lubosć k Bohu a lubosć k swojemu bratřej: „Tu přikaznju mamy wot njeho, zo tón, kiž Boha lubuje, ma tež swojeho bratra lubować.“ Džěci swojeju staršuju lubuja a bur swoje džělo na polu. Znajemy lubosć k domiznje a lubosć k serbstwu. Tež serbski cyrkwinski a domizniski dzeń je wuraz lubosće. Ale móže so lubosć přikazać? Njeje telko njerjaneho, zranjenjow a namocy w swěće a tež mjez nami? Hdže ma tu lu-

Serbski superintendent Jan Malink zahaji swjedźenske kemše.

bosć hišće swoje městno? Wot Boha pak wěmy, zo je wón nas prjedy lubowať. A hdyž tutu Božu lubosć přiwzamy a w swojej duši začuwamy, tak je nam při wšěch čłowjeskich njedostatkach móžno, bjez stracha a w dowěrje tež swojeho bli-

Fararka Jadwiga Malinkowa ze Slepoho předowaše.

Foće: Gernot Menzel

šeho lubować. Wjacori slucharjo po kemšach zwuraznichu, zo su słowa předarki jich hluboko jimali a jim z duše rěčeli.

W kemšach swjećeše so tež Bože wotkazanje, dla koronapandemije wšak jenož z chłěbom, bjez wina.

Po Božej službje zeńdžechu so kemšerjo na farskej zahrodźe. Z přewodom Wojerowskich dujerjow spěwachmy zhromadnje kěrluš „Wulki Božo, chwalbu cí, sylny Knježe zaspěwamy“. Po tradiciji Wojerowskich domizniskich dnjow pušćil so na to wulka ličba módrych, bětych a čerwjnych balonkow do powětra.

Serbski superintendent Jan Malink je wot lěta 2008 wšitke Wojerowske domizniske swjedženje sobu wuhotowať. Dla jeho wotchada na wuměnk bě to lětsa posledni w jeho sobuzamoćiwosći. Bohužel wšak njemóžeše so domizniski swjedžen po zwučenym wašnju wotměć. Tola spěwarki a spěwarjo Židžinjanskeho chóra džakowachu so superintendentej Malinkej za jeho swěru k Wojerowskej wosadze z kěrlušom „Knjezowy jandžel“. Dr. Hartmut Leipner přeprošy na kóncu wšitkich přítomnych na Serbski cyrkwinski dzeń 2021 do Choćebuza.

Lětuši cyrkwinski dzeń wostanje nam wšitkim w dobrym pomjatu. Tež hdyž běše korony dla jara wobmjezowany, tak swědčeše wón tola wo lubosći Wojerowskich wosadnych a dalšich wobdžělnikow, kiž běchu zbliska a zdaleka přichwatali, k serbstwu.

Měrcin Wirth

Po kemšach pušćichu na farskej zahrodźe za Janskej cyrkwy we Wojerecach balonki w serbskich barbach do powětra.

Foto: Měrcin Wirth

Spěwanski wječork pod hołym njebjom

We wěstym nastupanju su čłowske džěci jenake. Wšojedne hač su mjez wysokimi murjemi města abo bóle w přirodže na wsy wotrostle, žadosć za přebywanjom w přirodže, w zelenym a w čišinje bjez hary so z přiběracej starobu předrěje. Někotři kupja abo wotnaja sej zahradku blisko bydlenja, druzy namakaja sej přihódnu ležownosć z domčkom, hdžež móža kónč tydženja abo w dowolu přebywać. To poslednje je so Cuškec mandželskimaj z Budyšina wuběrnyje poradžilo. W Žornosykach na połnocnej skloninje Koporskeje hory mataj rjanu ležownosć z wulkotnym wuhladom daloko na sewjer.

Sem běštaj sej lětsa druzi raz Bukečansku Bjesadu na spěwanski wječork přeprošyloj. Přihódne wjedro wutoru, 23. smažnika, dowoli, zo móžeše so zarjadowanje tučasnym předpisam wotpowědujo scyła wotměć. Žadosć za zhromadnym serbskim spěwom zdaše so wulka być. Štyrnaće hosći přichwata, tak zo stólcy za blidom runje tak dosahachu.

Mato Krygar powita zhromadženych a prošese do spěwanja, při čimž so wot kóždého spěwa abo kěrluš a zwjětsa wšitke štučki zanjesechu. Hosćicelka Měrana Cušcyna přiwobroći so přirodže powšitkownje a rozjimaše prašenje, kotre zwěrjata w Swjatym pismje wustupuja. W stawiznomaj z pjera Rachlowčana Bohuwěra Šěcy, kotrež předčita, hrajachu mrowje wažnu rólu, kiž běchu sej jónu do slódkeho kimjelčkoweho likera zalězli a tamny króć awtorej škličku mjeda skazyli.

Serbski spěwanski wječork Bukečanskeje Bjesady w Žornosykach

Foto: A Zoba

Friedhard Krawc ze Slóńcy skedźbni na 200. narodniny Michała Domaški, něhdysheho fararja w Nosaćicach, kiž běchu runje tutón džer. Na wopomnjeće plódného basnika a kěrlušerja wuspěwachu zhromadźeni kěrluš a něhdysu serbsku hymnu, kotruž bě Domaška spěsnił. Wo kwěćel ze serbskej seklu na jeho row w Ketlicach, kiž chce Serbske ewangelske towarstwo lětsa wobnowić, běše so Friedhard Krawc hižo dopołdnja postarał.

Z wjeselom a zahoritosću zanjesechu so dalše spěwy, doniž hosćicelaj na pražene kołbaski z kisałymi bėrnami njeprosychu. Wšitkim wulkotnje slódkžeše. Po tym scěchowachu hišće dalše spěwy, doniž kěrluš „Na njebju mėsack chodži“ k dompuću njenamołwješe. Při rozžohnowanju wuprajachu wšitcy džak hosćicelomaj za přeprosenje do hórškeje idylki, za poradženy serbski wječork a za wuběrny pohosćenje.

Arnd Zoba

Hladanje rowa

Sobustawy spěchowanskeho towarstwa Łazowskeho Domu Zejlerja a Smolerja zetkach so 23. junija k rjedženskim džělom při rowje a pomniku fararja a basnika Handrija Zejlerja. Zdobom připrawichu w domje samym předželanu informacisku taflu wo mēnjatych stawiznach Zejlerjoweho pomnika, kotryž běchu Serbja w léće 1931 při Łazowskej nawsy postajili.

Foto: A. Kirschke

Kwěćel k 200. narodninam fararja Domaški

Dnja 23. junija 1820 narodži so do burškeje swójby w Komorowje pola Rakec Michał Domaška. Wjac hač štyri lětdžesatki bě z fararjom w Nosaćicach a připódl a z plódnym serbskim kěrlušerjom, basnikom, publicistom a redaktorom.

Swój posledni wotpočink ma hromadže z mandželskej Marju Hanu rodž. Wjelic ze Šekec (1834–1923), džowku Katu (1860–1914) a synom Marćinom (1870–1894) na kěrchowje w Ketlicach. Štyri narowne pomniki Domaškec swójbnych maja wšitke nimo němskeho tež serbske napismo. Na pomniku Michała Domaški steji bibliske hrono „Knježe, nětk pušćiš twojeho wotročka po twojim słowje z měrom.“

Na dnju 200. narodnin zaslužbneho duchowneho 23. junija 2020 počesći jeho Friedhard Krawc ze Swóńcy z kwěćelom ze serbskej seklu na Domaškec swójbný row, kotryž chce Serbske ewangelske towarstwo lětsa wobnowić.

Trudla Malinkowa

Foto: Friedhard Krawc

Powěšće

Farar Robert Malink na wěži Klukšanskeje cyrkwy z wjac hač 500 lět starym Marinym zwonom

Foto: Carmen Schumann

Klukš. Za dohromady něhdźe 20 000 eurow je Klukšanska wosada zwónicu za swoje štyri zwony na cyrkwinej wěži ponowić dała. Sumu zwjězděchu jeničce z darami. Swjatkonwnu pónđzelu, 1. junija, su zwony přeni raz zaso zhromadnje zaklinčeli. Do toho je farar Robert Malink z Rakec, kotryž jako wakancny zastupjer Klukšansku wosadu sobu zastara, jednotliwje zwony na swjedženskich kemšach předstajil. Najmjeńši z nich je Mariny zwón, kiž pochadza z 15. lěstotka a z tym z doreformaciskeho časa. Tamne tři su železne zwony, late po Druhej swětowej wójnje w 1950tych lětach.

Rakecy. Wšitcy sobustawojo 28. krajneje synody sakskeje krajneje cyrkwy, kotraž so kónc junija w Drježdžanach skonstituuje, su mjeztym wuzwoleni resp. powołani. Mjez poslednimaj člonomaj, kotrejuž cyrkwinske wjednistwo dnja 5. junija powoła, je Olaf Langner z Rakec jako zastupjer Serbow. Wón naslěduje Annemarie Simonowu z Trupina, kotraž bě Serbow w 27. krajnej synodze zastupowała. Mjez wolenymi synodalemi je 36 procentow žonow. Přerězna staroba wolenych je 46 lět. Wot dohromady 80 synodalow su 48, kiž njepřislušachu předchádzacej synodze.

Slepo. W Slepjanskej cyrkwi zakonči so 6. junija wosebita wustajeńca Rownjanskeho wuměłca Jörga Tauscha. Pod temu „Wjesole jutry – Frohe Ostern“ bě tam wučer Slepjanskeje wyšeje šule w nalěcu pokazał swoje z kulkopiskom molowane twórby wo serbskich jutrownych tradicijach.

Ochranow. W Ochranowje su loni w awgusće započeli wosadnu žurlu wobnowjeć. Mjeztym móžachu wažnu mjezykročel woswjećić: zběhanku za restawrowanu łubju sotrow. Ze spěchowanskimi srědkami bě wosadze móžno, emporu w historiskej formje znowa natwaric. Hromadze z cyłym Božim domom bě so tuta 1945 wotpalila. Po wójnje su žurlu wot lěta 1953 do 1957 znowa natwarili. Nětko so wjesela, zo so do njeje sotrowska łubja nawróci.

Klětno. Wuchowanje Klětnoho před hrožacym wotbagrowanjom w léce 1990 wopominaše Klětnjanska ewangelska wosada na kemšach njedzela, 21. junija. Jako předarja běchu sej přeprosyli Serbskeho superintendenta Jana Malinka, kotryž bě hižo před 30 lětami mjez řečnikami na demonstraciji přečiwo zničenju Klětnoho. Koronakrizy dla zhromadne kemše z lutherskeje wosadu a wosadny swjedžen po tym móžnej njeběštej. Nětk so Klětnjenjo nadžiweja, zo móža wulki swjedžen za dvě léce skladnostnje 800lětneho jubileja přenjeho naspomnjenja wsy nachwatać.

bodny murjer zastupowaše wón mystisko-pan-teistiski swětonahlad a spěchowaše daloko rozšěrjeny Zwjazk mystiskich centralistow. W službjě zwjazka poda so jako přewodnik ruskeho zemjana na jězbu po europskich krajach, wopyta akademiju w Genfje a uniwersite w Oxfordze a Cambridgu. Po swojim nawróće do Moskwy woženi so 1779 z džowku ruskeho hra-bje Solytkowa a přesydlili so 1780 z nje do Łužicy na ryčerkubto w Mengelsdorfje. Samsne léto sprosředkowa serbskeho kandidata teologije Handrija Rušku jako domjaceho wučerja k hrabi Solytkowej do Moskwy. Nyčec mandželskaj staj na Budyskim Tuchorju pochowanaj, hdžež je jeju narowny pomnik džensa hišće zdžeržany.

T.M.

Přeprašujemy

- 05.07. 4. njeđzela po Swjatej Trojicy**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. Malink)
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 12.07. 5. njeđzela po Swjatej Trojicy**
08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. Malink)
- 19.07. 6. njeđzela po Swjatej Trojicy**
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (fararka Malinkowa)
14.00 dwurěčne kemše w Budyšinje w Pětrskej cyrkwi z rozžohnowanjom sup. Malinka
- 02.08. 8. njeđzela po Swjatej Trojicy**
10.15 kemše w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. n.w. Malink)
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. n.w. Malink)

Dary

W meji je so dariło za Pomhaj Bóh 12 eurow. Bóh žohnuj dar a darcicela/ku.

Spominamy

Před 225 lětami, 18. julija 1795, zemře na swojim ryčerkubto w Mengelsdorfje pola Rychbacha serbski mystikar **Handrij Nyča**. Rodženy 1731 na Židowje niže Budyšina wopyta wón Gersdorfski wustaw w Delnim Wujězdze a Budyski gymnazij. Přizamkny so studij prawa we Wittenbergu a w Lipsku, hdžež bě sobustaw Serbskeho předarskeho towarstwa. Po studiju poda so do Kopenhagena a wottam do Moskwy, hdžež léto jako profesor filozofije při tamnišej uniwersite skutkowaše. Znaty jako swo-

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawačelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamolwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čišč: Lessingowa čišćernja, Kamjenc
Vertriebskennzeichen: 2 B 13145 E
Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT
Pomhaj Bóh wuchadza mjesačnje. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki z dawkowych srědkow na zakładze hospodarskich planow, wobzamknjenych wot zapósłancow Zwjazkoweho sejma Němskeje, Krajneho sejma Braniborskeje a Sakskeho krajneho sejma. Lětny abonement plaći 8 eurow.